COFNODION CYFARFOD Y CYNGOR A GYNHALIWYD YN HYBRID CYFARFOD SIAMBR Y CYNGOR, SWYDDFEYDD DINESIG, STRYD YR ANGEL, PENYBONT AR OGWR CF31 4WB / O BELL TRWY TIMAU MICROSOFT DYDD MERCHER, 8 CHWEFROR 2023, AM 16:00

Presennol

Y Cynghorydd M Jones – Cadeirydd

H T Bennett	A R Berrow	F D Bletsoe	S J Bletsoe
JPD Blundell	E L P Caparros	N Clarke	RJ Collins
HJ David	C Davies	C L C Davies	P Davies
S Easterbrook	M J Evans	N Farr	P Ford
J Gebbie	W R Goode	RM Granville	H Griffiths
S J Griffiths	D T Harrison	M L Hughes	D M Hughes
RM James	P W Jenkins	MJ Kearn	W J Kendall
M Lewis	J Llewellyn-Hopkins	RL Penhale-Thomas	J E Pratt
E Richards	R J Smith	JC Spanswick	I M Spiller
T Thomas	G Walter	A Wathan	A Williams
AJ Williams	HM Williams	I Williams	MJ Williams
R Williams	E D Winstanley	T Wood	

Ymddiheuriadau am Absenoldeb

Dim

Swyddogion:

Mark Galvin	Uwch Swyddog Gwasanaethau Democrataidd - Pwyllgorau
Lindsay Harvey	Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd
Rachel Keepins	Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd
Carys Lord	Prif Swyddog - Cyllid, Perfformiad a Newid
Claire Marchant	Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles
Janine Nightingale	Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau
Michael Pitman	Swyddog Gwasanaethau Democrataidd – Pwyllgorau
Alex Rawlin	Rheolwr Polisi Corfforaethol a Materion Cyhoeddus
Mark Shephard	Prif Weithredwr
Kelly Watson	Prif Swyddog – Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Rheoleiddio

89. DATGANIADAU O DDIDDORDEB

Gwnaed y datganiadau o gysylltiad a ganlyn a gadawodd y rhai a ddatganodd fuddiant sy’n rhagfarnu, lle y nodwyd hynny, y cyfarfod tra’r oedd yr eitem yr oedden nhw’n datgan buddiant ynddi yn cael ei hystyried:-

Cynghorydd Alex Williams – Eitem 5 ar yr Agenda – Buddiant sy’n rhagfarnu gan fod gan aelod o’r teulu ail gartref ym Mwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr.

Cynghorydd H Williams – Eitem 5 ar yr Agenda – Buddiant sy'n rhagfarnu

Cynghorydd M Evans – Eitem 7 ar yr Agenda – Buddiant personol fel aelod o Gyngor Tref Pencoed.

Cynghorydd N Clarke – Eitem 5 ar yr Agenda – Buddiant sy’n rhagfarnu gan fod gan aelod o’r teulu ail gartref ym Mwrdeistref Sirol Pen-y-bont-ar-Ogwr.

Cynghorydd J Pratt – Eitem 7 ar yr Agenda – Buddiant personol fel aelod o Gyngor Tref Porthcawl.

Cynghorydd R Williams – Eitem 7 ar yr Agenda – Buddiant personol fel aelod o Gyngor Tref Pencoed.

Cynghorydd S Bletsoe – Eitem 5 ar yr Agenda – Buddiant sy’n rhagfarnu gan fod ei waith cyflogedig yn dod oddi wrth gorff cynrychioliadol o bobl sydd ag ail gartrefi ym Mwrdeistref Sirol Pen-y-bont-ar-Ogwr.

Cynghorydd T Thomas – Eitem 5 ar yr Agenda – Buddiant sy’n rhagfarnu gan ei fod yn gweithio i sefydliad sy’n cynrychioli buddiannau asiantau eiddo.

Cyfarwyddwr Corfforaethol – Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant – Eitem 5 ar yr Agenda – Buddiant sy'n rhagfarnu.

90. I DDERBYN CYHOEDDIADAU GAN:

Y Maer

Roeddem yn drist iawn o glywed am farwolaeth sydyn Clare Drakeford, gwraig Mark Drakeford, Prif Weinidog Cymru, ar 28 Ionawr 2023.

Mae meddyliau pawb yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr gyda'r Prif Weinidog a'r teulu ar yr adeg arbennig yma.

Gyda thristwch hefyd yr wyf yn cyhoeddi ar ôl salwch byr am farwolaeth trist ac annisgwyl Mr Jeff Baker oedd yn aelod annibynnol o Bwyllgor Safonau Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr.

Roedd Mr. Baker yn aelod o'r Pwyllgor ers 2016 ac yn sicr fe wnaeth gyfraniad sylweddol i lywodraethu'r Cyngor hwn.

Rwy’n siŵr y bydd pawb o’r aelodau heddiw am gydymdeimlo’n gynnes â gwraig Jeff sef Janet yn ystod y cyfnod anodd hwn.

Roedd yn bleser croesawu'r Flwyddyn Newydd gyda rhai enghreifftiau gwych o dalent ifanc anhygoel sydd gennym yma yn y Fwrdeistref Sirol.

Bum yn bresennol yng nghyfarfod Gwobrau Arglwydd Raglaw Ei Fawrhydi ar gyfer Morgannwg Ganol ar gyfer Cymdeithas y Lluoedd Wrth Gefn a Chadetiaid Cymru ym Mhontypridd.

Roedd yn foment arbennig iawn i weld tri o bobl ifanc o'n Bwrdeistref yn cael eu cydnabod:

Leading Cadet David Morgan ac *Able Cadet* Anna Marie Petter o Gorfflu Cadetiaid Môr Porthcawl.

Y *Cadet Flight Sergent* Scott Jones o Adain Gymreig Rhif 3 Cadetiaid Awyr RAF. Llongyfarchiadau i bawb ar eu llwyddiant.

Ynghyd â Maer Tref Porthcawl, derbyniais wahoddiad i ymweld â Phafiliwn y Grand ym Mhorthcawl lle cyflwynodd Ysgol Gyfun Porthcawl y ddrama gerdd 'Footloose the Musical'.

Diolchodd i bawb a gymerodd ran yn y sioe.

Mae proses enwebu Gwobr y Maer wedi'i chwblhau, gyda'r holl geisiadau o safon uchel iawn ac yn deilwng o gydnabyddiaeth.

Rydym ar hyn o bryd yn y broses o gysylltu â'r rhai a gymerodd ran yn y broses i'w hysbysu ar eu ceisiadau unigol.

Hoffwn eich cyflwyno i gyd i'r Ddraig Goch fach hon sy'n eistedd yn falch o'm blaen, draig heb enw ar hyn o bryd. A gaf i estyn gwahoddiad i chi gyd i enwebu enw ar gyfer y Ddraig Goch hon. Y gost yw £1 y tro. Bydd yr holl elw yn mynd tuag at Elusen y Maer. Hoffwn feddwl y bydd y rhestr yn llawn o holl enwau'r Cynghorydd ac enwau Uwch Swyddogion yr Awdurdod.

A gaf fi ddiolch i'r Cynghorydd Paula Ford am ddod o hyd i'r creadur tlawd hwn? Bydd cyflwyniad personol gennyf fi i'r unigolyn sy'n dewis yr enw cywir.

Mae'n bleser gennyf groesawu dau o gynrychiolwyr y Cyngor Ieuenctid (YC) gyda ni yn y Siambr heddiw sef Aspen a Tyler. Rhoddodd pob cynrychiolydd araith fer, yn ei dro, ar eu gwaith a'u cyfrifoldebau ar y Cyngor Ieuenctid.

Yn olaf, nodyn atgoffa amserol i'r rhai nad oedden nhw'n anffodus ddim yn gallu rheoli eu ffonau symudol yn ystod gwaith busnes y cyngor. Mae eich cosb o £10 i Elusen y Maer yn parhau i fod heb ei thalu. Bydd llog yn ddyledus ar unrhyw symiau sy'n weddill ynghyd ag enw cyhoeddus a rhestr cywilydd.

<u>Aelod Cabinet - Adfywio</u>

Yng nghyfarfod diwethaf y Cyngor llawn, dywedodd ein Prif Weithredwr wrth yr aelodau fod disgwyl cyhoeddiad ar ein cais i gronfa Lefelu i Fyny Llywodraeth y DU.

Ers hynny, rydym wedi dysgu bod £18m wedi'i ddyfarnu tuag at waith ailddatblygu mawr ar Bafiliwn y Grand ym Mhorthcawl.

Fel y gwyddoch, mae'r Gronfa Ffyniant Bro yn gynllun cenedlaethol sydd wedi'i sefydlu a'i gweinyddu gan Lywodraeth y DU fel cyfrwng o alluogi awdurdodau lleol i gyflwyno ceisiadau ar gyfer ariannu seilwaith newydd o fewn cymunedau lleol.

Bydd y cyllid yn cael ei ddefnyddio i fynd i'r afael â chyflwr strwythur yr adeilad a bydd yn sicrhau y gellir cadw ei dreftadaeth unigryw.

Ar yr un pryd, bydd yn galluogi'r adeilad i elwa ar wasanaeth celfyddydau, diwylliant a threftadaeth estynedig a gwell.

Ymhlith y cyfleusterau modern a fydd yn cael eu cyflwyno mae mannau i gynnal digwyddiadau ar y llawr cyntaf newydd, creu ardal newydd ar y to a fydd yn addas i gynnal digwyddiadau a chaffi. Bydd yno hefyd theatr stiwdio newydd, gofod i fusnesau newydd, swyddfeydd newydd yn ogystal â lleoliad 'llefydd newid' a llawer mwy.

Mae'r cyllid hwn yn benllanw blynyddoedd lawer o gynllunio a gweithio mewn partneriaeth ochr yn ochr â'n cydweithwyr yn Ymddiriedolaeth Ddiwylliannol Awen, ac rwy'n siŵr y bydd yr aelodau'n cytuno ei fod yn newyddion rhagorol.

Yn anffodus, roedd y newyddion yn chwerw felys hefyd wrth i ni ddeall bod Llywodraeth y DU wedi gwrthod ein hail gynnig i'r gronfa Ffyniant Bro.

Byddai hyn wedi cefnogi ein cynlluniau uchelgeisiol ar gyfer creu Pont Ffordd newydd yn Penprysg, Dwi'n siŵr y bydd y siom enbyd hon i'w theimlo hefyd gan bobl Pencoed.

Rydym ar hyn o bryd yn aros i glywed a fydd rowndiau pellach o'r gronfa Ffyniant Bro yn cael eu cyhoeddi. Fe fyddaf yn trosglwyddo'r newyddion yma i chi am hyn cyn gynted â bo modd.

Aelod Cabinet – Llesiant a Chenedlaethau'r Dyfodol

Yr wyf yn siŵr y bydd yr aelodau'n rhannu fy mhryderon ynghylch ymchwil diweddar sydd wedi cadarnhau bod yr argyfwng costau byw yn ysgogi mwy o bobl yng Nghymru i fenthyca arian gan fenthycwyr didrwydded anghyfreithlon sy'n benthyg arian.

Fe wnaeth yr ymchwil, a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru a *Stop Loan Sharks Wales*, ddarganfod mai pobl rhwng 18 a 34 oed oedd y mwyaf agored i niwed, a bod hanner yr holl ymatebwyr oedd wedi benthyca arian wedi gwneud hynny i dalu costau byw arferol bob dydd.

Dywedodd 66% o'r ymatebwyr eu bod yn gwneud hynny i brynu bwyd, a 53% i dalu biliau ynni.

Dywedodd 38% hefyd y bydden nhw'n debygol o fenthyg mwy o arian yn ystod eleni oedd yn achos pryder.

Mae hyn yn amlygu'r realiti difrifol a wynebir gan gymunedau Cymru yn yr hinsawdd ariannol presennol ac mae'n cadarnhau'r gofid bod yr argyfwng costau byw yn annog benthycwyr anghyfreithlon i dargedu benthycwyr sydd mewn sefyllfa argyfyngus.

Yn ffodus, mae sefydliadau fel *Stop Loan Sharks Wales* yn gweithio ochr yn ochr â gwasanaethau fel ein Gwasanaethau Rheoliadol a Rennir i amddiffyn, addysgu a chefnogi dioddefwyr sy'n dioddef o wyngalchu arian yn anghyfreithlon, ac sy'n cydweithio a'i gilydd i ymchwilio ac erlyn benthycwyr arian didrwydded ledled Cymru.

Gall aelodau gefnogi'r frwydr yn erbyn gweithgarwch anghyfreithlon o'r fath drwy sicrhau bod eu hetholwyr yn gwybod bod cymorth a chyngor cyfrinachol ar gael drwy ffonio 0300 123 3311 neu ymweld â'r wefan sef **stoploansharkwales.co.uk**

Mae eu gwaith eisoes wedi gweld dioddefwyr sydd wedi dioddef o wyngalchu arian anghyfreithlon yn derbyn mwy na £66,000 mewn iawndal, a byddwn yn annog yn gryf unrhyw un a allai fod yn ystyried benthyca arian i siarad â'r sefydliad yn gyntaf.

Fel y mae'r aelodau yn gwybod, mae'r Gwasanaeth Rheoliadol a Rennir yn gweithio ochr yn ochr ag ystod eang o bartneriaid ac yn chwarae rhan hanfodol wrth amddiffyn y cyhoedd rhag masnachwyr diegwyddor drwy ofalu am hawliau'r defnyddwyr, diogelwch bwyd, lles anifeiliaid a llawer mwy.

Hoffwn ddiolch iddyn nhw am eu hymdrechion, ac am helpu i amddiffyn cymunedau lleol rhag cael eu dal gan y rhai sy'n gwyngalchu arian yn anghyfreithlon.

Aelod Cabinet – Cymunedau

Hoffwn dynnu sylw'r aelodau at ymgynghoriad pwysig sy'n cael ei gynnal ar hyn o bryd gan Lywodraeth Cymru.

Fel y gwyddoch, yn 2017 gosododd Llywodraeth Cymru gyfres o dargedau cenedlaethol ar gynhyrchu a defnyddio ynni adnewyddadwy fel rhan o'n hymrwymiad cyffredinol i sicrhau dyfodol mwy cynaliadwy i Gymru.

Mae'r data cenedlaethol diweddaraf yn dangos bod ffynonellau adnewyddadwy yn 2021 wedi cynhyrchu'r hyn sy'n cyfateb i 55% o'n defnydd o drydan yn erbyn targed o 70% erbyn 2030.

Rydym wedi cyflawni bron i 90% o'n targed ar gyfer o leiaf un gigawat o gapasiti ynni adnewyddadwy i fod mewn perchnogaeth leol erbyn 2030. Ond, er bod ein capasiti trydan sy'n seiliedig ar ynni adnewyddadwy yn parhau i gynyddu flwyddyn ar ôl blwyddyn, ni fydd y gyfradd twf bresennol yn ddigonol i ateb y galw.

O ganlyniad, mae Llywodraeth Cymru wedi lansio ymgynghoriad ar dargedau ynni adnewyddadwy newydd arfaethedig, sy'n cynnwys sicrhau bod 100% holl ddefnydd trydan cenedlaethol yn dod o drydan adnewyddol erbyn 2035.

Mae hwn yn darged uchelgeisiol, un sy'n debygol o fod yn ddibynnol i raddau helaeth ar gymorth cynyddol gan Lywodraeth y DU a gostyngiadau mewn costau. Mae cyfoeth o ymchwil a gwybodaeth ategol ar gael i sicrhau bod pobl yn gallu darparu ymateb ar sail gwybodaeth fel rhan o'u hadborth.

Dwi'n annog pob aelod i edrych ar y cynigion, ac i gymryd rhan yn yr ymgynghoriad cenedlaethol pwysig hwn. Mae'r manylion i'w gweld ar wefan Llywodraeth Cymru.

Prif Weithredwr

Efallai bod yr Aelodau'n ymwybodol ein bod ar hyn o bryd yn cynnal Wythnos Genedlaethol Prentisiaethau yn y cyngor. Fe ymunais â'r Arweinydd, y Dirprwy Arweinydd ac aelodau'r Cabinet yn ddiweddar mewn digwyddiad lle cawsom gyfle i gwrdd â rhai o brentisiaid presennol yr awdurdod a derbyn adborth mwy am eu profiadau.

Ar hyn o bryd, mae gan y cyngor 24 o brentisiaid yn gweithio ar draws deg adran wahanol gan gynnwys Cymorth Busnes, TGCh, Gofal Cymdeithasol, Priffyrdd a Mannau Gwyrdd.

Ers lansio'r rhaglen brentisiaethau yn 2013, rydym wedi cefnogi 116 o brentisiaid yn llwyddiannus, ac ers hynny mae llawer ohonyn nhw wedi mynd ymlaen i weithio yn y cyngor mewn swyddi llawn amser a pharhaol.

Mae hyn yn arbennig o addas eleni gan mai'r thema yw datblygu 'Sgiliau Bywyd'.

Rydym wedi ymrwymo i gefnogi pobl i ddysgu a datblygu sgiliau i'w paratoi ar gyfer y dyfodol. Cefnogaeth a fydd yn eu helpu i sicrhau cyflogaeth a'u gosod ar lwybr ar gyfer gyrfa werth chweil.

Mae manteision y dull o 'feithrin eich talentau eich hunain' yn amlwg iawn, yn enwedig pan fyddwch yn ystyried rhai o'r materion o ran y gweithlu a'r her o ran recriwtio y mae'r cyngor yn eu hwynebu.

Mae'r deng mlynedd diwethaf wedi dangos heb amheuaeth bod hon yn bartneriaeth hynod effeithiol a buddiol i'r ddwy ochr.

Fel sefydliad a chyflogwr, rydym yn parhau i fod yn ymroddedig i gefnogi pobl ifanc drwy greu cyfleoedd prentisiaeth. Gobeithio y bydd hyn yn parhau am flynyddoedd lawer i ddod.

Efallai yr hoffai aelodau hysbysu eu hetholwyr bod prentisiaethau o fewn y cyngor yn cael eu hysbysebu trwy dudalennau swyddi'r wefan gorfforaethol, a bod rhagor o wybodaeth a chyngor ar brentisiaethau ar gael gan Gyrfa Cymru.

91. CYHOEDDIADAU GAN YR ARWEINYDD

Arweiniodd y gweithredu diwydiannol diweddar gan yr Undeb Addysg Cenedlaethol (NEU) at gau 23 o ysgolion cynradd, wyth ysgol uwchradd a dwy ysgol arbennig ym Mwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr.

Dim ond yn rhannol yr agorwyd 16 ysgol gynradd arall ac un ysgol arbennig o ganlyniad i'r gweithredu diwydiannol. Roedd naw ysgol gynradd ac un ysgol uwchradd ar agor fel arfer.

Roedd y streic yn nodi'r cyntaf o bedwar diwrnod arfaethedig o weithredu diwydiannol, gydag amhariad pellach i wasanaethau'n debygol o effeithio ar ysgolion ar ddydd Mawrth 14 Chwefror, a dydd Mercher 15 a dydd Iau 16 Mawrth.

Ar bob diwrnod streic, bydd ysgolion yn penderfynu a allan nhw aros ar agor ai peidio. Mae hynny'n seiliedig ar ffactorau fel lefelau goruchwylio gan y staff, asesiadau risg a diogelwch ymysg rhesymau eraill.

Er y bydd pob ysgol yn ceisio hysbysu rhieni am y posibilrwydd o gau o leiaf dri diwrnod gwaith cyn i unrhyw weithredu diwydiannol ddigwydd, efallai y bydd rhai ysgolion yn penderfynu aros ar agor neu gau ar ddiwrnod y streic arfaethedig.

Os yw ysgol wedi penderfynu cau ymlaen llaw, mae disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim yn cael pecyn bwyd y diwrnod cyn y streic arfaethedig.

Os bydd pennaeth yn penderfynu cau ysgol cyn amser cinio ar ddiwrnod y streic, bydd disgyblion cymwys yn derbyn pecyn bwyd i fynd adref gyda nhw.

Oni bai bod ysgol wedi penderfynu cau cyn y diwrnod gweithredu diwydiannol arfaethedig, bydd cludiant ysgol ar gyfer disgyblion cymwys yn parhau i redeg fel arfer.

Fodd bynnag, os bydd ysgol neu grŵp blwyddyn yn cael ei orfodi i gau oherwydd lefelau goruchwylio staff, dylai oedolyn cyfrifol fel rhiant neu ofalwr gasglu plant o ysgolion cynradd neu ysgolion anghenion ychwanegol.

Bydd disgyblion, rhieni a gofalwyr yn derbyn y wybodaeth ddiweddaraf am y datblygiadau diweddaraf ynghylch gweithredu diwydiannol, ac mae ysgolion yn cydweithio'n agos â nhw i wneud yn siŵr bod pawb yn derbyn gwybodaeth.

Tra bod y gweithredu diwydiannol yn weithredol bydd lles ein plant yn brif flaenoriaeth gennym.

Er gwybodaeth, a fyddai modd i'r aelodau i roi gwybod i'w hetholwyr y bydd Swyddfa Gofrestru Pen-y-bont ar Ogwr yn cynnal diwrnod agored ar ddydd Sadwrn, 18 Chwefror.

Ers i'r swyddfa symud i safle newydd yma yn y Swyddfeydd Dinesig ym mis Gorffennaf 2020, mae'r Swyddfa Gofrestru wedi cynnal mwy na 500 o seremonïau yn amrywio o

briodasau, partneriaethau sifil ac adnewyddu addunedau i ddigwyddiadau enwi ac ymrwymo.

Mae hefyd wedi cynnal seremonïau dinasyddiaeth gan gynnwys seremonïau ar gyfer Uchel Siryf Morgannwg Ganol, cynrychiolwyr yr Arglwydd Raglaw a Maer Pen-y-bont ar Ogwr.

Mae’r swyddfa gofrestru bellach yn cynnig ystafell seremonïau o’r radd flaenaf. Mae Ystafell Pen-y-Bont yn gallu dal hyd at 50 o westeion, yn ogystal â chynnig gardd bwrpasol lle gall pobl dynnu lluniau i gofio yr achlysur hapus.

Yn ystod y diwrnod agored, bydd staff ar gael i dywys pobl o amgylch y cyfleusterau newydd ac ateb unrhyw gwestiynau sydd ganddyn nhw am y swyddfa gofrestru a’i gwaith, beth yw’r broses archebu ac yn y blaen.

Cynhelir y digwyddiad rhwng 10am ac 1pm, ac mae'r cyfleusterau'n gwbl hygyrch i bobl ag anableddau.

Gobeithiaf y bydd yr aelodau yn rhoi gwybod i’w hetholwyr am y diwrnod agored gan dwi’n siŵr y bydden nhw’n falch o dderbyn gwybodaeth.

Yn olaf, hoffwn wneud yr aelodau’n ymwybodol o’r gwasanaethau a gynigir drwy *Repair Cafe Wales*.

Mae *Repair Cafe Wales* yn atgyweirio eitemau cartref rhag iddyn nhw gael eu taflu neu fynd i safle tirlenwi. Mae'r gwasanaeth hwn yn galluogi pobl i drwsio ac atgyweirio eitemau sydd wedi torri neu wedi'u difrodi – a hynny i gyd am ddim.

Mae’r gwasanaeth atgyweirio yn cynnwys eitemau sy’n amrywio o ddillad, nwyddau trydanol cartref a nwyddau technolegol i deganau plant, beiciau, dodrefn a gwaith coed.

Mae'n cynnig hyfforddiant a chyngor i gymunedau lleol a'i nod yw annog pobl i atgyweirio ac ailgylchu.

Gyda rhwydwaith o tua 50 o weithdai wedi’u gwasgaru ledled Cymru, mae’r sefydliad yn hysbysebu cyfres o ddigwyddiadau atgyweirio ‘pop-up’ yn rheolaidd. Mae’n bleser o’r mwyaf gennyf ddweud bod gennym gangen leol wedi’i lleoli yma o fewn y fwrdeistref sirol.

Sefydlwyd Caffi Trwsio Maesteg gan aelodau o brosiect Menshed gyda chefnogaeth gan BAVO a *Repair Cafe Wales* ym mis Ionawr y llynedd.

Wedi’u lleoli yn yr Hen Lys, nhw oedd y cyntaf o’u math i’w sefydlu yn y fwrdeistref sirol ac maen nhw wedi mynd o nerth i nerth. Cafwyd sylwadau hynod gadarnhaol a theimladwy gan y bobl fu’n defnyddio eu gwasanaethau.

Yr wyf yn siŵr y bydd yr aelodau’n cytuno, gyda’r argyfwng costau byw yn parhau, fod gwasanaeth fel hwn yn fwy gwerthfawr nag erioed.

Mae mwy o wybodaeth ar gael ar wefan *Repair Cafe Wales* a hefyd gan BAVO.

92. PREMIYMAU TRETH Y CYNGOR - TAI GWAG HIRDYMOR AC AIL GARTREFI - CANLYNIAD YR YMGYNGHORIAD

Cyflwynodd y Prif Swyddog Cyllid, Perfformiad a Newid adroddiad, er mwyn:

• darparu gwybodaeth i'r Cyngor ar y pwerau dewisol sydd gan y Cyngor o ran sicrhau cyllid uwch o dreth y cyngor ar gartrefi gwag hirdymor ac ail gartrefi;

• hysbysu'r Cyngor am ganlyniad yr ymarfer ymgynghori diweddar mewn perthynas â chodi premiwm treth gyngor ar gartrefi gwag hirdymor ac ail gartrefi; a

• ceisio cymeradwyaeth gan y Cyngor bod y premiymau treth gyngor arfaethedig, fel yr argymhellwyd gan y cabinet ar 17 Ionawr 2023, yn cael eu gweithredu.

Fel gwybodaeth, dywedodd fod Cynghorau yng Nghymru, o fis Ebrill eleni, yn gallu codi symiau uwch o hyd at 300% ar ben cyfradd safonol y dreth gyngor ar gartrefi gwag hirdymor ac ail gartrefi. Bwriedir i'r disgresiwn a roddir i awdurdodau lleol godi premiwm fod yn arf i helpu awdurdodau i ddod â thai gwag hirdymor yn ôl i ddefnydd a hefyd i gefnogi awdurdodau lleol i gynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy yn eu hardaloedd.

Roedd eithriadau lle na ellir codi premiymau a manylwyd ar y rhain ym mharagraff 3.5 yr adroddiad.

Roedd yr adroddiad gerbron yr Aelodau yn amlinellu'r dewisiadau sydd ar gael i'r awdurdod lleol o ran eiddo gwag. Roedd paragraff 3.10 yr adroddiad yn rhoi manylion yr awdurdodau lleol hynny sydd wedi gosod premiwm yng Nghymru. Ar hyn o bryd mae 11 o'r 22 awdurdod lleol yn codi premiwm, tra bod eraill yn y broses o adolygu eu sefyllfa ar hyn ar hyn o bryd.

Ym Mhen-y-bont ar Ogwr, ar ddiwedd mis Hydref 2022, roedd 701 o gartrefi gwag hirdymor. Dangoswyd y manylion ynghylch lle'r oedd y rhain a pha mor hir y maen nhw wedi bod yn wag ym mharagraff 3.11 o'r adroddiad.

Dywedodd y Prif Swyddog Cyllid, Perfformiad a Newid fod Strategaeth Tai Gwag y Cyngor yn ceisio lleihau eiddo gwag i gyfrannu at gynyddu argaeledd tai i'w gwerthu neu i'w rhentu. Mae codi premiwm Treth y Cyngor ar eiddo gwag yn unol ag amcanion y Strategaeth hon, eglurodd y Prif Swyddog – Cyllid, Perfformiad a Newid.

Roedd yr adroddiad hefyd yn edrych ar y cynnig i godi premiwm ar ail gartrefi ac unwaith eto roedd manylion am ble mae hyn yn cael ei gymhwyso yng Nghymru ar hyn o bryd, wedi'i amlinellu yn yr adroddiad. Tynnodd y Prif Swyddog - Cyllid, Perfformiad a Newid sylw at y ffaith, yn unol â Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992, pe bai penderfyniad yn cael ei wneud i osod premiwm na ellid ei gymhwyso i'r categori hwn o gartrefi tan Ebrill 2024.

Roedd y cynnig i gyflwyno Premiymau Treth y Cyngor ar gartrefi gwag hirdymor ac ail gartrefi, wedi bod yn destun ymgynghoriad ac ailystyriwyd y mater gan y Cabinet ym mis Ionawr eleni. Yn y cyfarfod hwnnw penderfynwyd bod y Cabinet yn argymell gweithredu premiwm treth gyngor ar gartrefi gwag hirdymor ac ail gartrefi i'r Cyngor, gyda'r amod bod gwaith ychwanegol yn cael ei wneud ynghylch ail gartrefi a ffactorau ehangach yn ôl y Prif Swyddog - Cyllid, Perfformiad a Newid.

Dywedodd un Aelod fod angen pendant i berchnogion tai ddod â'u heiddo yn ôl i gyflwr cyfanheddol a bod gwir angen am dai pellach, yn arbennig llety fforddiadwy yn Llynfi a lleoliadau eraill yn y cymoedd yn y Fwrdeistref Sirol.

Cytunodd yr Aelod Cabinet - Llesiant a Chenedlaethau'r Dyfodol gyda hyn yn arbennig o safbwynt bod angen mwy o lety tai ar gyfer teuluoedd ar incwm isel ac i gefnogi'r digartref ac yn y blaen. Ychwanegodd fod cefnogaeth i berchnogion eiddo gwag i'w cynorthwyo i gyflawni gwaith adfer hanfodol a allai wedyn arwain at ddod â'r cartrefi yn

ôl i gyflwr y gellir byw ynddyn nhw, er enghraifft, drwy'r Gronfa Tai ar gyfer Cartrefi. Ychwanegodd mai dim ond ddoe y cytunodd y Cabinet ar gytundeb newydd gyda Llywodraeth Cymru a fydd yn sicrhau £1.2m o gyllid i gynorthwyo perchnogion tai i'r pwrpas hwn.

Teimlai un Aelod y dylai'r uchod fod yn berthnasol nid yn unig i gartrefi gwag ond i eiddo gwag hefyd, felly gofynnodd a oedd yr awdurdod lleol yn meddwl am rywbeth tebyg gydag eiddo masnachol, yn enwedig wrth ystyried creu lleoedd yn ein trefi a nifer y tai gwag. eiddo sydd ar gael yno y gellid eu trosi'n fflatiau, a fyddai'n arwain at gynnydd yn y stoc dai yn y Fwrdeistref Sirol.

Dywedodd y Prif Swyddog - Cyllid, Perfformiad a Newid fod y cynllun a oedd yn destun yr adroddiad, yn ymwneud â Threth y Cyngor ac eiddo preswyl, felly byddai angen gwirio a fyddai sefyllfa debyg yn berthnasol i eiddo busnes. Fodd bynnag, roedd grant ar gael i droi eiddo yng nghanol trefi yn llety preswyl pe bai angen ac roedd gwybodaeth am hyn ar gael ar wefan y Cyngor.

Gofynnodd un Aelod os oedd rhywun mewn gofal hirdymor, a oedden nhw'n dal i fod angen talu Premiwm Cartrefi Gwag.

Cyfeiriodd yr Aelod Cabinet Llesiant a Chenedlaethau'r Dyfodol y Cyngor at baragraff 3.8 o'r adroddiad a oedd yn rhestru eithriadau mewn perthynas â'r uchod, ac un ohonyn nhw oedd yr unigolion hynny oedd mewn gofal tymor hir.

Mewn ymateb i gwestiwn o'r llawr, dywedodd yr Arweinydd, lle mae tŷ yn cael ei atgyweirio'n strwythurol, bod yna eithriad deddfwriaethol o ran gostyngiad Treth y Cyngor am gyfnod o hyd at 12 mis.

Ychwanegodd yr Aelod Cabinet Llesiant a Chenedlaethau'r Dyfodol fod y cynllun Troi Tai'n Gartrefi yn caniatáu i berchnogion eiddo ar ôl cyfnod o 6 mis, gael mynediad i'r gronfa hon. Felly, byddai perchnogion yn cael y cyfle i fanteisio ar y cyllid hwn gyda'r bwriad o wneud gwelliannau i'r cartref, cyn iddyn nhw gael eu heffeithio gan delerau darpariaethau'r polisi newydd.

PENDERFYNWYD: Bod y Cyngor yn:-

• Yn nodi'r adroddiad a chanlyniad yr ymgynghoriad, a

• Cymeradwyo'r Premiymau Treth y Cyngor 100% arfaethedig i'w gweithredu o 1 Ebrill 2023 ar gyfer cartrefi gwag hirdymor, ac o'r 1 Ebrill 2024 ar gyfer ail gartrefi, gyda'r ddau yn cynyddu i 200% ar ôl 2 flynedd.

• Nodwyd y bydd adroddiad pellach yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor ar oblygiadau ehangach Premiymau Treth y Cyngor ar ail gartrefi cyn penderfynu a ddylid parhau i weithredu'r premiwm o Ebrill 2024 ai peidio.

93. DIRPRWYO CANIATÂD ADEILAD RHESTREDIG

Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau adroddiad, a'i ddiben oedd hysbysu'r Aelodau o gais llwyddiannus Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr am Ddirprwyo Caniatâd Adeilad Rhestredig a chymeradwyo newidiadau angenrheidiol i'r Cyfansoddiad a Chynllun Dirprwyo Swyddogion er mwyn bwrw ymlaen â phenderfynu ar geisiadau. am ganiatâd adeilad rhestredig ar gyfer adeiladau Gradd II heb fod angen eu cyfeirio at Weinidogion Cymru.

Eglurodd, mewn cyfarfod o'r Pwyllgor Rheoli Datblygu ar 9 Ionawr 2023, ar gais Cadw, y rhoddwyd gwybod i Aelodau'r Pwyllgor Rheoli Datblygu y cafwyd hysbysiad gan Cadw ei fod yn bwriadu rhoi Caniatâd Adeilad Rhestredig Dirprwyedig yn amodol ar ei dderbyn. o nifer o ofynion. Mae'r gofynion wedi'u nodi'n llawn yn yr adroddiad i'r Pwyllgor Rheoli Datblygu, a oedd ynghlwm yn Atodiad A i'r adroddiad.

Ychwanegodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau fod Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr wedi derbyn cadarnhad gan Cadw ar 17 Ionawr 2023 o'i fwriad i ddyfarnu dirprwyo o 1 Chwefror 2023 ar ffurf Cyfarwyddyd wedi'i lofnodi. Roedd hwn ynghlwm yn Atodiad B i'r adroddiad.

Mae gan y Cyngor yr awdurdod i benderfynu ar geisiadau am Ganiatâd Adeilad Rhestredig, ond yn amodol ar y gofyniad i hysbysu Gweinidogion Cymru yn unol ag Adran 13 o'r Ddeddf.

Byddai'r Cyfansoddiad, fodd bynnag, yn gofyn am newid y ddirprwyaeth yn awr, i ychwanegu y gall y Pwyllgor benderfynu ar geisiadau am Ganiatâd Adeilad Rhestredig ar gyfer adeiladau Gradd II heb fod angen eu cyfeirio at Weinidogion Cymru, os oes ganddo unrhyw gais am Ganiatâd Adeilad Rhestredig a dderbyniwyd ac cadw at gyngor Moira Lucas yr Uwch Swyddog Cadwraeth a Dylunio.

Yn yr un modd, dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau, fod y Cynllun Dirprwyo Swyddogion presennol hefyd yn cynnwys pwerau i Swyddogion, lle bo'n briodol, benderfynu ar geisiadau am Ganiatâd Adeilad Rhestredig. Roedd hyn yn amodol ar y gofyniad i hysbysu Gweinidogion Cymru yn unol ag Adran 13 o'r Ddeddf.

Bydd angen newid Cynllun Dirprwyo'r Cyngor i ychwanegu y gall y Swyddogion hyn benderfynu ar geisiadau am Ganiatâd Adeilad Rhestredig ar gyfer adeiladau Gradd II heb fod angen eu cyfeirio at Weinidogion Cymru, os yw wedi derbyn unrhyw gais am Ganiatâd Adeilad Rhestredig ac wedi cadw at y cyngor. yr Uwch Swyddog Cadwraeth a Dylunio

Manylwyd ar y newid a awgrymwyd y geiriad i'r ddarpariaeth ar gyfer y rhan honno o'r Cyfansoddiad yr effeithir arni gan y newid ym mharagraff 4.5 o'r adroddiad.

Ychwanegodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau fod y Cynllun Dirprwyo yn cynnwys pŵer dirprwyedig ar hyn o bryd i swyddogion benderfynu ar geisiadau am ganiatâd ar gyfer adeilad rhestredig ac eithrio ceisiadau sy'n dod o fewn unrhyw un o'r categorïau o geisiadau a eithrir a bennir o bryd i'w gilydd gan y Cyngor (paragraff 6.1(b). Rhoddir pwerau dirprwyedig i swyddogion hefyd (paragraff 6(1)(c) i benderfynu ar geisiadau cynllunio yn unol â'r cynllun a gymeradwywyd ar hyn o bryd gan y Cyngor. Y diwygiad a awgrymir felly yw ychwanegu'r geiriau "a cheisiadau am ganiatâd adeilad rhestredig" ym mharagraff 6(1)(c) yn y Cynllun Dirprwyo.

Ar ôl ystyried yr adroddiad, dywedodd yr Aelodau

<u>PENDERFYNWYD</u>:

Bod y Cyngor yn cymeradwyo'r newidiadau arfaethedig a amlinellwyd ym mharagraffau 4.2 - 4.6 o'r adroddiad hwn i'r Cyfansoddiad ar y newid arfaethedig i'r dirprwyo a Chynllun Dirprwyo Swyddogion. Ychwanegu y gall y Pwyllgor a Swyddogion Penodedig gymeradwyo ceisiadau am Ganiatâd Adeilad Rhestredig heb y caniatâd i gyfeirio at Weinidogion Cymru os ydyw unrhyw gais am Ganiatâd Adeilad Rhestredig a dderbyniwyd ac y cytunwyd arno yn unol â chyngor Moira Lucas, yr Uwch Swyddog Cadwraeth a Dylunio.

94. METROLINK PORTHCAWL

Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Cymunedau adroddiad. Pwrpas yr adroddiad oedd ceisio cymeradwyaeth y Cyngor i gyfuno’r balans ar gyllidebau cyfalaf ar gyfer Cynllun Metro Plus Prifddinas-Ranbarth Caerdydd (CCR) yn y rhaglen gyfalaf yn erbyn cynllun Metrolink Porthcawl a chyllid trosglwyddadwy o Gynllun Adfywio Porthcawl i gwrdd â’r costau ychwanegol sy’n deillio o’r broses dendro ar gyfer y Cynllun Metrolink. Roedd hyn yn amodol ar argymhelliad y Cabinet ar y mater hwn dyddiedig 7 Chwefror 2023.

Eglurodd mai nod prosiect Metrolink Porthcawl ydy darparu cyfleusterau modern ar gyfer gwasanaethau yng nghanol ardal Adfywio Porthcawl Byddai’r prosiect yn cynnig adeilad cwbl gaeedig gyda sawl rhes o fysiau ynghyd a lle ar gyfer sawl lle consesiynol.

Mae Dinas-ranbarth Caerdydd (CCR) drwy ei raglen Metro, ynghyd â Llywodraeth Cymru (LlC), yn darparu’r prif drefniadau o ran y trefniadau ariannol ar gyfer prosiectau trafnidiaeth strategol mawr o fewn y rhanbarth. Bydd hyn yn cynnwys cyfleuster bws Metrolink Porthcawl sydd, yn ogystal â bod yn gyfleuster trafnidiaeth strategol rhanbarthol pwysig ar rwydwaith Metro De Cymru, mae hefyd yn ran allweddol o’r seilwaith o fewn safle Adfywio Porthcawl. Heb ddarpariaeth Metrolink fydd y rhaglen adfywio ddim yn gallu symud yn ei blaen yn unol â'r strategaeth gymeradwy trwy hwyluso dulliau trafnidiaeth mwy cynaliadwy.

Atgoffodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau y Cyngor fod dau gynllun Metro wedi'u cynnwys o fewn Rhaglen Capita ar hyn o bryd, fel y manylwyd ym mharagraff 3.4 yr adroddiad.

Roedd cytundeb anffurfiol fel yr helaethwyd arno yn yr adroddiad, yn ei gwneud yn ofynnol i’r contract ar gyfer y Metrolink gael ei osod cyn diwedd mis Mawrth 2023 a bod cynnydd amlwg yn cael ei wneud, er mwyn cadw’r cyllid i’w wario yn ystod 2023-24 hyd nes bod y prosiect wedi’i gwblhau. Byddai’r contract ddim yn cael ei ddyfarnu os na fyddai hynny’n cymryd lle erbyn diwedd mis Mawrth 2023. Mae risg sylweddol felly y bydd y cyfan o’r cyllid rhanbarthol o £2,707,000 sydd heb ei wario yn cael ei golli.

Ychwanegodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau, y byddai'n rhaid i'r arian Metro sy'n weddill a ddyrannir i brosiect Penprysg hefyd gael ei wario erbyn 31 Mawrth 2023. Os na fyddai hynny’n digwydd yna byddai rhaid dychwelyd y cyllid hwnnw i CCR hefyd. Roedd y prosiect hwn yn destun cais aflwyddiannus i’r Gronfa Ffyniant Bro (LUF) yn 2022. Mae cynnydd pellach ar y cynllun hwn wedi’i gyfyngu hyd nes y byddwn wedi chwilio os oes cyfleoedd ar gyfer ariannu pellach. Fodd bynnag, bwriedir cyflwyno’r cynllun ar gyfer cyllid rhaglen Metro Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn y dyfodol yn 2023-24.

Eglurodd y Cyfarwyddwr fod y broses dendro a gynhaliwyd fod yr un a dderbyniodd y sgôr uchaf wedi cyflwyno pris ar gyfer y tendr sy'n sylweddol uwch na'r costau gwreiddiol a amcangyfrifwyd. Roedd y ffactorau sy'n ymwneud â'r bid uwch na'r disgwyl yn cynnwys cynnydd sylweddol yng nghost deunyddiau a llafur ers cyfrifo'r gost a amcangyfrifwyd yn wreiddiol.

Y cyngor a dderbyniwyd gan yr adran caffael yn nodi nad oedd yn bosibl ailedrych ar y gwerthusiad tendr na dyfarnu’r contract i gynigydd cost is ar y sail nad oes cyllid ychwanegol ar gael gan y byddai gwneud hynny’n torri’r gofyniad tryloywder a thriniaeth gyfartal. Byddai’n anghyfreithlon i ddyfarnu’r contract i unrhyw un heblaw y cynigydd a aseswyd i gynnig y tendr mwyaf manteisiol yn economaidd fel y’i gwerthuswyd yn erbyn meini prawf dyfarnu cyhoeddedig y tendr hwn. Yr unig ddewis arall fyddai rhoi’r gorau i’r

tendr hwn ac ail-dendro gyda meini prawf dyfarnu amgen a / neu fanyleb ddiwygiedig pe na bai cyllid ychwanegol ar gael, ac os felly, bydd y tendr presennol yn cael ei gau, gan ei wneud yn annilys, a dechrau’r broses eto gyda thendr newydd lawn. Am resymau a rannwyd yn yr adroddiad ac a eglurwyd i'r Aelodau yn y cyfarfod, ni ystyriwyd bod hwn yn opsiwn ymarferol i'r Cyngor i’w ddilyn.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau, fod costau ychwanegol eraill yn gysylltiedig â'r cynllun yn ychwanegol at y rhai a oedd yn gysylltiedig â'r tendr yn unig. Roedd hyn yn cynnwys cronfa wrth gefn o £500,000 a chostau rheoli prosiect o £75,350. Mae'r costau hyn yn arferol ar gyfer prosiect o'r natur hwn a bydd yn rhaid eu talu hefyd o'r gyllideb Gyfalaf. Cyfanswm cost y cynllun yw £3,836,834. Rhoddwyd cyfrif am y rhan fwyaf o'r gost hon yn y Rhaglen Gyfalaf.

I grynhoi, felly, roedd yr adroddiad yn gofyn am gymeradwyaeth y Cyngor i drosglwyddo'r holl arian sy'n weddill ar gyfer y rhaglen Metro (£961,613 o Benprysg) i brosiect byw Metrolink Porthcawl, er mwyn gwneud y mwyaf o'r gwariant CCR sydd ar gael, ac i drosglwyddo £571,221 o gyfalaf Adfywio Porthcawl a hefyd i brosiect Metrolink Porthcawl, ar gyfer ariannu'r prosiect seilwaith hanfodol hwn.

Cymeradwyodd yr Aelodau Cabinet dros Gymunedau a Chenedlaethau’r Dyfodol yr adroddiad a’r argymhellion ynddo.

Nododd un Aelod ei bod yn ymddangos nad oedd gan y Cyngor unrhyw ddewis heblaw cefnogi'r cynigion y manylwyd arnyn nhw yn yr adroddiad, gan mai'r dewis arall oedd colli swm sylweddol o arian sydd gennym ar hyn o bryd, i gefnogi adfywio Porthcawl. Gofynnodd o ran amseriad, os nad yw'r Cyngor wedi dysgu y dylid caniatáu digon o amser ar gyfer adolygu'r cynnydd posibl mewn prosesu tendrau a chaniatáu i benderfyniad gael ei wneud, i chwilio am dendrwyr eraill cyn i unrhyw amserlen bennu penderfyniad ar y cynllun, drwy’r broses gaffael. Ychwanegodd, pa wersi y gellir eu dysgu bod y Cyngor yn cael gwerth am arian ar gyfer y cynllun hwn a chynlluniau eraill yn y dyfodol.

Rhoddodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau sicrwydd i'r Cyngor fod y bid dan sylw yn fid o ansawdd uchel yr oedd y Cabinet a'r Rheolwyr yn ei ystyried yn werth am arian ac na fyddai wedi cael ei roi gerbron yr Aelodau heddiw, oni bai bod hynny'n wir. Fodd bynnag, dywedodd fod pob cynllun sy'n cael ei roi allan i dendr yn wynebu risg na welwyd ei debyg o'r blaen o ran cynnydd mewn prisiau/chwyddiant mewn costau. Fe nododd y Cyfarwyddwr fod pob awdurdod lleol yn wynebu hyn ac nid yn unig Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr. Roedd hyn oherwydd nifer o resymau, gan gynnwys yr argyfwng costau byw, cynnydd mewn costau deunyddiau a chynnydd mewn biliau ynni, ymhlith rhesymau eraill.

Sicrhaodd yr Aelodau hefyd fod y broses dendro wedi bod yn gadarn gyda'r tendrwr llwyddiannus yn gontractwr o safon uchel ac uchel ei barch.

Roedd yn rhaid felly ymrwymo cyllid a ddyrannwyd i Metrolink Porthcawl i’r prosiect hwn erbyn diwedd mis Mawrth 2023, neu byddai hwn yn cael ei golli.

Felly, i grynhoi, roedd hwn yn fid a oedd yn cydymffurfio'n llawn a ystyriwyd fel gwerth am arian, ac felly nid oedd gofyniad i ail-dendro am y gwaith. Pe bai'r Cyngor wedi ail-dendro'r gwaith, roedd posibilrwydd sylweddol y byddai swm y tendr wedi cynyddu ymhellach. O ran y gwersi a ddysgwyd, dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau y gallai Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr a chyllidwyr grant edrych ar unrhyw ddull o wella’r drefn o ran dyrannu cyllid ynghyd a'r gofynion ynghylch terfynau amser ar gyfer gwario’r arian yn y dyfodol.

Teimlai un Aelod y byddai'r prosiect y manylwyd arno yn yr adroddiad nid yn unig o fudd i Porthcawl, ond hefyd yn welliant rhanbarthol o ran cyfleusterau gwe. Gwelliannau y byddai eraill sy'n ymweld â'r ardal yn eu mwynhau hefyd. Nododd fod y prosiect yn bodloni'r meini prawf Di-Garbon Net a bod angen dilyn y cynllun yn ei rinwedd ei hun ac er mwyn peidio â cholli'n agos at £3 miliwn. Gofynnodd a oedd unrhyw gyfleoedd masnachol yn gysylltiedig â’r cyfleuster newydd, er enghraifft, hawliau enwi a nawdd a/neu hysbysfyrddau ac ati.

Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau y gellid ystyried materion fel y rhain fel rhan o'r gwaith.

Gofynnodd un Aelod am sicrwydd y byddai'r oedi i waith arfaethedig ar Groesfan Lefel Penprysg, Pencoed, oherwydd diffyg yn Y Gronfa Ffyniant Bro, yn cael ei ddilyn cyn gynted â phosibl.

Sicrhaodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau fod y prosiect hwn yn un o flaenoriaethau'r Cyngor ac felly y byddai gwaith yn cael ei wneud mewn perthynas â'r cynllun (fel y crybwyllwyd yn yr adroddiad), pan fyddai hynny'n bosibl.

Mae manylion pellach am y drafodaeth a gafwyd o ran cwestiynau Aelodau eraill ynghyd ag ymatebion y Cabinet a'r Bwrdd Rheoli Corfforaethol i'w gweld yma

Yn dilyn y cynnig a’i eilio, cytunodd yr Aelodau i gynnal pleidlais ar argymhelliad yr adroddiad, a’r canlyniad oedd:-

O blaid (yr argymhelliad)	Yn erbyn	Ymatal
38	0	6

PENDERFYNWYD:

Bod y Cyngor wedi cytuno i drosglwyddo cyllid o fewn y Rhaglen Gyfalaf, fel yr amlinellwyd ym mharagraff 8.4 o'r adroddiad, i alluogi'r cynllun Metrolink i symud ymlaen.

95. ADRODDIAD GWYBODAETH I’W NODI

Adroddodd y Prif Swyddog Gwasanaethau Cyfreithiol a Rheoleiddiol, Adnoddau Dynol a Pholisi Corfforaethol, ar yr Adroddiad Gwybodaeth a gyhoeddwyd ers cyfarfod diwethaf y Cyngor.

PENDERFYNWYD:

Bod y Cyngor yn cydnabod cyhoeddi'r ddogfen a restrir yn yr adroddiad.

96. I DDERBYN Y CWESTIWN CANLYNOL GAN :

Y Cynghorydd Tim Thomas i'r Aelod Cabinet - Addysg

A yw’r Aelod Cabinet dros Addysg yn fodlon bod digon yn cael ei wneud i sicrhau bod plant, staff ysgol ac aelodau’r cyhoedd yn ddiogel ar adegau pan fydd disgyblion yn cael eu gollwng a’u codi o’r ysgol. Os nad ydynt, beth sydd angen ei wneud?

Ymateb

• Mae Canllawiau Gweithredu a Darpariaeth Statudol Teithio gan Ddysgwyr 2014 yn amlinellu cyfrifoldeb statudol rhieni fel a ganlyn:

o Mater i'r rhieni yw penderfynu ar ba oedran y byddai'n briodol i'w plentyn gerdded heb gwmni i'r ysgol.

o Os na fydd plentyn yn gymwys i dderbyn cludiant am ddim ac yn gorfod cerdded i'r ysgol, y rhieni fydd yn gwneud trefniadau teithio addas i'w plant i deithio rhwng y cartref a'r ysgol.

• Mae gan bob ysgol drefniadau rheoli traffig yn ei le.

• Mae'r awdurdod lleol yn parhau i weithio gyda'i ysgolion i sicrhau bod cynlluniau rheoli traffig unigol yn briodol a bod pob cam rhesymol yn cael ei gymryd i sicrhau bod plant ac oedolion yn ddiogel wrth gael mynediad i safleoedd unigol.

• Mae'r Grŵp Cynghori ar Gludiant i'r Ysgol (STAG) yn cyfarfod yn rheolaidd i ystyried rheolaeth safleoedd ysgol. Mae STAG hefyd yn ystyried yr ardaloedd y tu allan ac yn yr ardaloedd hynny sy'n agos i'r ysgolion.

• Mae'r awdurdod lleol wedi penodi Cynghorydd Cludiant Ysgolion yn ddiweddar i sicrhau diogelwch mewn safleoedd ysgol ac i gefnogi prosiectau moderneiddio ysgolion yn y dyfodol.

• Mae'r defnydd o gar camera'r awdurdod lleol 'Roly Patroly' yn cael ei flaenoriaethu i ymweld â'r ardaloedd o amgylch ysgolion gan ddilyn rhaglen benodol i fynd i'r afael â pharcio peryglus ac anghyfreithlon y tu allan i ysgolion.

• Bydd gorfodi'r cyfyngiadau presennol y tu allan i'r ysgolion yn amodol ar adnoddau, a gall *Roly Patroly*, pan fo adnoddau'n caniatáu, orfodi cyfyngiadau parcio lle mae gorchmynion traffig mewn lle (lleoliadau fel arosfan bysiau, ardaloedd gyda marciau igam-ogam, ardaloedd 'Ysgol - cadwch yn glir' ('School Keep Clear') a llinellau melyn).

• Fodd bynnag, mae'n bwysig nodi bod yr awdurdod lleol yn gyfyngedig o ran sut y gall orfodi gofynion priffyrdd statudol gan mai Heddlu De Cymru sy'n bennaf gyfrifol am hyn. Dim ond y cyfyngiadau parcio cyfyngedig fel y rhai a nodir yn y pwynt bwled uchod y gall swyddogion awdurdodau lleol eu gorfodi.

• Mae llawer o ysgolion yn gweithio'n agos gyda'u cymunedau ysgol i ddatblygu atebion arloesol i sicrhau diogelwch disgyblion ar y daith i'r ysgol, er enghraifft, y 'bws cerdded' (*walking bus*) a ddatblygwyd gan Ysgol Gynradd Pencoed.

• Ar hyn o bryd mae 14 o hebryngwyr croesi gweithredol yng nghyffiniau ein hysgolion ar adegau prysur.

• Mae'r Tîm Diogelwch Ffyrdd hefyd yn cynnig hyfforddiant *Kerbcraft* a hyfforddiant beicio i ysgolion.

• Mae'r awdurdod lleol yn parhau i fuddsoddi mewn trefniadau diogelwch ar gyfer cerddwyr (fel croesfannau penodol i gerddwyr).

• Mae'r awdurdod lleol wedi buddsoddi'n sylweddol mewn trefniadau teithio llesol ar draws Pen-y-bont ar Ogwr. Dros y blynyddoedd, mae'r awdurdod lleol wedi bod yn creu

llwybrau sy'n galluogi ac yn annog plant ysgol i gerdded neu feicio i'r ysgol. Ariennir hyn o dan raglenni 'Llwybrau Diogel i'r Ysgol' a 'Llwybrau Diogel mewn Cymunedau' gan Lywodraeth Cymru.

• Mae cynlluniau 'Llwybrau Diogel i'r Ysgol' yn wahanol i lwybrau teithio llesol. Mae'r ddau gategori o gynllun yn gwasanaethu gwahanol ddibenion taith, er mewn rhai ardaloedd, mae llwybrau teithio llesol yn gwasanaethu teithiau i'r ysgol hefyd.

• Wrth baratoi cynlluniau ar gyfer llwybrau diogel, rhoddir sylw arbennig i sicrhau eu bod yn ategu at lwybrau teithio llesol. Mae llwybrau teithio llesol yn gwasanaethu pob taith ac nid yw'n angenrheidiol iddyn nhw fod yn agos at ysgolion o reidrwydd. Lle bo pellter yn caniatáu, gellir darparu i greu cysylltiadau.

• Er mwyn hyrwyddo cerdded a beicio ymhlith ysgolion, mae'r awdurdod lleol yn cysylltu ag ysgolion i baratoi cynlluniau teithio i'r ysgol lle mae llwybrau ar gael. Prif ddiben y broses hon yw creu ymwybyddiaeth a diddordeb mewn cerdded a beicio.

• Mae rhai cynlluniau teithio ysgol, fodd bynnag, yn cael eu paratoi fel rhan o'r broses gynllunio ar gyfer ysgolion newydd neu ar gyfer ysgolion sy'n ehangu o ran niferoedd y disgyblion.

• Mae gan yr ysgolion canlynol gynlluniau teithio i'r ysgol:

o Ysgol Gynradd Maes yr Haul
o Ysgol Iau Llangewydd
o Ysgol Gynradd Cwm Ogwr
o Ysgol Gynradd Trelales
o Ysgol Gynradd Cwmfelin
o Ysgol Gynradd Llangrallo
o Ysgol Gynradd Brynmenyn
o Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Pen-y-fai
o Ysgol Gynradd Gatholig Sant Robert
o Ysgol Gynradd Cefn Cribwr
o Ysgol Uwchradd Gatholig yr Archesgob McGrath
o Ysgol Maesteg
o Ysgol Brynteg

• Mae yna ysgolion sydd heb gynlluniau teithio ysgol ond sydd wedi elwa o lwybrau diogel i'r ysgol yn seiliedig ar Gynllun Mynediad Cymunedol. Mae Ysgol Gynradd Coety ac Ysgol Gynradd Litchard yn enghreifftiau o ysgolion o'r fath.

• Mae'r awdurdod lleol yn gweithio mewn partneriaeth â *Sustrans* i addysgu ac i gysylltu â phlant ysgol o ran teithiau llesol. Cysylltodd *Sustrans* ag ysgolion yn ddiweddar i gymryd rhan yn y rhaglen Teithiau Llesol. Mae *Sustrans* yn awyddus i weithio gyda chlystyrau o ysgolion, yn enwedig lle mae seilwaith teithio llesol mewn lle, neu lle bwriedir paratoi seilwaith o'r fath.

Cwestiwn atodol gan y Cynghorydd Thomas

Os na all yr Aelod Cabinet roi canlyniad cadarnhaol neu ddiweddariad pendant ar hyn, a allai ymrwymo i ddod â'r holl randdeiliaid perthnasol at ei gilydd er mwyn datrys pryder o'r fath ac i chwilio am ateb cyfannol, o ystyried ei bod yn ymddangos bod problemau aml-amrywedd fel yr un a roddwyd mewn nifer o ysgolion ar draws y Fwrdeistref Sirol.

Ymateb

Rydym yn cyfarfod yn rheolaidd â rhanddeiliaid gan gynnwys y Grŵp Seren a'r Heddlu ynghylch ar math hyn o faterion, ond rwy'n hapus i estyn unrhyw wahoddiad, boed hwnnw i Aelodau neu unigolion neu grwpiau allweddol eraill, i gymryd rhan yn hyn, gyda'r bwriad o ddod o hyd i ateb ymarferol i'r problemau hyn.

Ychwanegodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Addysg a Chymorth i Deuluoedd, fod gan bob ysgol yn y Fwrdeistref Sirol bellach Gynlluniau Rheoli yn eu lle. Byddai hyn yn cynorthwyo'r uchod ynghyd â materion eraill yn ogystal a staff ysgolion yn gweithio er mwyn sicrhau bod y rhain mor effeithiol â phosibl.

Ail gwestiwn atodol gan y Cynghorydd Melanie Evans

A allech egluro'r hyn y mae ysgolion yn gwneud yn siŵr bod plant yn cyrraedd ac yn gadael yr ysgol yn ddiogel, er enghraifft, drwy ddefnyddio bws cerdded fel sy'n cael ei ddefnyddio yn Ysgol Gynradd Pencoed?

Ymateb

Mae'r bws cerdded i Ysgol Gynradd Pencoed wedi bod yn effeithiol iawn ac fe'i croesawyd gan y gymuned. Rydym yn gweithio'n agos gyda phob ysgol, ynghyd â chydweithwyr yn y Gyfarwyddiaeth Cymunedau, er mwyn gwneud mannau codi/gollwng plant ar gyfer teithio i'r ysgol i fod mor ddiogel ag y gallan nhw fod. Rydym hefyd yn cysylltu a rhieni/gofalwyr a rhanddeiliaid eraill. Rydym hefyd yn gweithio gyda Rheolwyr Safle Ysgolion a Gofalwyr, fel y gallan nhw hefyd fonitro safleoedd o amgylch ysgolion yn effeithiol a sicrhau eu bod mor glir a bo modd ar gyfer darparu mynediad cyflym a pharod i rieni a dysgwyr ar adegau allweddol o'r dydd. Mae traffig ar safle'r ysgol hefyd yn cael ei fonitro ar adegau prysur fel yn ystod y Clwb Brecwast a Chlwb Ar Ôl Ysgol lle bydd staff sy'n gwisgo dillad llachar sy'n hawdd i'w gweld.

97. EITEMAU BRYS

Dim.